

"तथागत बुध्दांची वर्ण विरहीत विचारधारा "

नरवाडे जळबा मेश्राम
कला, विज्ञान व वाणिज्य
महाविद्यालय बदनापूर, जि. जालना
इमेल :- narwadejm@gmail.com

ABSTRACT

सिध्दार्थ गौतमाच्या जन्माच्या वेळी व त्यापूर्वी भारतातील सामाजिक परिस्थितीचा अभ्यास केला असता असे लक्षात येते की, समाजामध्ये विषमता पसरलेली होती. समाजाची विभागणी चार वर्णांत झालेली होती. वर्णव्यवस्था अशी व्यवस्था होती की, माणसाच्या कार्याला काही महत्व नव्हते. एखादी व्यक्ती कर्माने कितीही वाईट असली आणि त्याचा जन्म वरिष्ठ वर्णांत झाला असेल तर तो श्रेष्ठच ठरत असे. त्यावेळी एक म्हण प्रचलित झाली होती, "ब्राम्हण कितीही झाला भ्रष्ट, तरी तिन्ही लोकी श्रेष्ठ." वर्ण श्रेष्ठत्वामुळे सर्व समाजावर एकाच वर्णाचे वर्चस्व होते. विषमतेमुळे समाजातील बहुसंख्य लोक त्रस्त होते, दुःखी होते. त्यांना जीवनाचा मार्ग सापडत नव्हता. त्या काळी अनेक प्रकारचे मतप्रवाह होते.

KEYWORDS

समाज, समाजाची विभागणी, वर्णव्यवस्था, जन्म, वर्चस्व